

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2018. március 1.*ⁱ

„Előzetes döntéshozatal – A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség – 650/2012/EU rendelet – Öröklés és európai öröklési bizonyítvány – Hatály – A túlélő házastárs vagyónrésze európai öröklési bizonyítványban való feltüntetésének a lehetősége”

A C-558/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Kammergericht Berlin (berlini regionális felsőbbíróság, Németország) a Bírósághoz 2016. november 3-án érkezett, 2016. október 25-i határozatával terjesztett elő a

Doris Margret Lisette Mahnkopf

által indított,

Sven Mahnkopf

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: M. Ilešič tanácselnök, A. Rosas, C. Toader (előadó), A. Prechal és E. Jarašiūnas bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: K. Malacek tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2017. október 4-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a német kormány képviseletében T. Henze és M. Hellmann, meghatalmazotti minőségben,
- a belga kormány képviseletében L. Van den Broeck, J. Van Holm és C. Pochet, meghatalmazotti minőségben,
- a görög kormány képviseletében G. Papadaki és K. Karavasili, meghatalmazotti minőségben,
- a spanyol kormány képviseletében V. Ester Casas, meghatalmazotti minőségben,
- az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben segítője: F. Di Matteo avvocato dello Stato,

* Az eljárás nyelve: német.

- a lengyel kormány képviselőjében B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,
 - az Európai Bizottság képviselőjében M. Wilderspin és M. Heller, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2017. december 13-i tárgyaláson történt meghallgatását követően, meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 201., 107. o.; helyesbítések: HL 2012. L 344., 3. o. és HL 2013. L 60., 140. o.) 1. cikke (1) bekezdésének, 67. cikke (1) bekezdésének, valamint 68. cikke 1) pontjának az értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet a Doris Margret Lisette Mahnkopf által férje halálát követően, utána való öröklésre vonatkozó európai öröklési bizonyítvány kiállítása iránt indított eljárás keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 650/2012 rendelet

- 3 A 650/2012 rendelet (7), (9), (11), (12) és (71) preambulumbekzdésének szövege a következő:

„(7) Elő kell segíteni a belső piac megfelelő működését, azáltal hogy megszüntetik azoknak a személyeknek a szabad mozgása előtti akadályokat, akik jelenleg nehézségekbe ütköznek a határokon átnyúló vonatkozású örökléssel összefüggő jogaik érvényesítése során. Az európai igazságszolgáltatási térségben a polgároknak képesnek kell lenniük öröklésük előzetes megszervezésére. Az örökösök és a hagyományosok, az örökhagyóhoz közel álló más személyek, valamint a hagyatéki hitelezők jogait hatékonyan kell biztosítani.

[...]

(9) E rendelet hatályának ki kell terjednie a hagyatéki öröklésének valamennyi polgári jogi szempontjára, azaz a vagyontárgyak, jogok és kötelezettségek haláleset miatti átszállásának valamennyi formájára, akár végintézkedés szerint megvalósuló átruházás, akár törvényes öröklés révén történő átszállás útján.

[...]

(11) E rendelet nem lehet alkalmazandó a polgári jog örökléstől eltérő területeire. Az egyértelműség érdekében a rendelet hatálya alól kifejezetten ki kell zárni néhány olyan kérdést, amely öröklési üggyel kapcsolatosnak tekinthető.

(12) Ennek megfelelően e rendelet nem lehet alkalmazandó a házassági vagyoni joggal kapcsolatos kérdésekre, beleértve az egyes jogrendszerekben házassági szerződésként ismert megállapodásokat is, amennyiben azok nem foglalkoznak öröklési kérdésekkel, valamint a házasságával hasonló joghatásúnak tekintett kapcsolatokra vonatkozó vagyoni jogi rendszereket. Az egy adott öröklés ügyében az e rendelet értelmében eljáró hatóságoknak mindazonáltal az örökhagyó hagyatékának és a kedvezményezetteknek jutó részesedés meghatározása során a helyzettől függően figyelembe kell venniük a házassággal vagy az örökhagyó hasonló jogviszonyával kapcsolatos vagyoni jogi helyzet megszűnését is.

[...]

(71) A bizonyítványnak valamennyi tagállamban azonos joghatással kell bírnia. Önmagában nem képezhet végrehajtható jogcímet, azonban bizonyító erővel kell bírnia, továbbá feltételezni kell, hogy hitelesen bizonyítja az öröklésre alkalmazandó jognak vagy a bizonyos tényezőkre alkalmazandó egyéb jognak megfelelően megállapított tényezőket, például a végintézkedések tartalmi érvényességét. [...]"

4 E rendelet „Hatály” című 1. cikke értelmében:

„(1) Ezt a rendeletet az öröklésre kell alkalmazni. Nem alkalmazandó különösen az adó-, vám- és közigazgatási ügyekre.

(2) E rendeletet hatálya nem terjed ki a következőkre:

[...]

d) a házassági vagyoni joggal és az ilyen kapcsolatokra alkalmazandó jog szerint a házassággal hasonló joghatásúnak tekintett kapcsolatokra alkalmazandó vagyoni jogi jogszabályokkal kapcsolatos kérdésekre;

[...]”

5 E rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja akként határozza meg az „öröklés” fogalmát, mint „a vagyontárgyak, jogok és kötelezettségek haláleset miatti átszállásának valamennyi formáját magában foglalja, akár végintézkedés szerint megvalósuló átruházás, akár törvényes öröklés révén történő átszállás útján”.

6 Ugyanezen rendelet 21. cikke, amely az öröklésre alkalmazandó jogra vonatkozó főszabályt írja elő, (1) bekezdésében az alábbiakat mondja ki:

„Amennyiben e rendelet másként nem rendelkezik, az öröklés egészére alkalmazandó jog annak az államnak a joga, amelynek a területén az örökhagyó szokásos tartózkodási helye elhalálkozásának időpontjában volt.”

7 A 650/2012 rendelet „Jogválasztás” című 22. cikke (1) bekezdésének első albekezdése előírja:

„Egy adott személy az utána történő öröklés egészére irányadó jogként választhatja annak az államnak a jogát, amelynek állampolgárságával a választás megtételekor vagy az elhalálkozás időpontjában rendelkezik.”

8 E rendeletnek „Az alkalmazandó jog hatálya” című 23. cikke így rendelkezik:

„(1) A 21. cikk vagy a 22. cikk alapján meghatározott jog az öröklés egészére irányadó.

(2) Ez a jog az irányadó különösen a következőkre:

[...]

b) a kedvezményezettek, a részesedésük és az örökgyő által esetlegesen rájuk ruházott kötelezettségek meghatározása, valamint egyéb öröklési jogok meghatározása, a túlélő házastárs vagy élettárs öröklési jogait is ideértve;

[...]”

9 Az említett rendelet „Európai öröklési bizonyítvány” című VI. fejezete a 62–73. cikkből áll. A 650/2012 rendelet 62. cikke a következőket mondja ki:

„(1) Ez a rendelet bevezeti az európai öröklési bizonyítványt (a továbbiakban: a bizonyítvány), amelyet más tagállamban történő felhasználás céljából állítanak ki, és amely a 69. cikkben felsorolt joghatóságokkal bír.

(2) A bizonyítvány használata nem kötelező.

(3) A bizonyítvány nem lép a tagállamokban hasonló célokra használt belföldi okiratok helyébe. A más tagállamban történő felhasználás céljából kiállított bizonyítvány azonban abban a tagállamban is bír a 69. cikkben felsorolt joghatóságokkal, amelynek hatóságai azt e fejezettel összhangban kiállították.”

10 E rendeletnek „A bizonyítvány rendeltetése” című 63. cikke a következőket írja elő (1) és (2) bekezdésében:

„(1) A bizonyítvány azon örökösök, az öröklésben közvetlen jogokkal rendelkező hagyományosok [...] általi használatra szolgál, akiknek egy másik tagállamban kell hivatkozniuk jogállásukra vagy gyakorolni jogukat örökösökként vagy hagyományosként [...].

(2) A bizonyítvány különösen az alábbiak közül egy vagy több bizonyítására használható:

a) a bizonyítványban említett minden örökös, illetve adott esetben hagyományos jogállása és/vagy jogai és az őket megillető részesedés a hagyatékban;

b) a hagyatékba tartozó konkrét vagyontárgynak vagy vagyontárgyaknak a bizonyítványban említett örökösök, illetve adott esetben hagyományosok javára való juttatása;

[...]”

11 Az említett rendelet 65. cikke (3) bekezdésének d) pontja szerint:

„A kérelemnek az alább felsorolt adatokat olyan mértékben kell tartalmaznia, amennyiben ezek az adatok ismeretek a kérelmező előtt és amennyiben szükségesek ahhoz, hogy a kiállító hatóság igazolni tudja a kérelmező által igazolni kívántakat, továbbá – a 66. cikk (2) bekezdésének sérelme nélkül – a kérelemhez csatolni kell minden vonatkozó okiratot eredeti példányban vagy a hitelesség megállapításához szükséges feltételeknek megfelelő másolatban:

[...]

d) az örökgyő házastársának vagy élettársának, és adott esetben volt házastársának (házastársainak) vagy volt élettársának (élettársainak) adatai: családi név (adott esetben születési név), utónév (utónevek), nem, születési idő és hely, családi állapot, állampolgárság, személyi azonosító szám (adott esetben) és cím;

[...]

- 12 Ugyanezen rendelet 67. cikkének (1) bekezdése az alábbiakat írja elő:

„A kiállító hatóság az e fejezetben meghatározott eljárás keretében haladéktalanul kiállítja a bizonyítványt, amennyiben az igazolandó tények az öröklésre alkalmazandó jognak vagy a bizonyos tényekre alkalmazandó egyéb jognak megfelelően megállapítást nyertek. A kiállító hatóság a 81. cikk (2) bekezdésében említett tanácsadó bizottsági eljárás keretében meghatározott formanyomtatványt használja [...].”

- 13 A 650/2012 rendelet 68. cikke, amely a bizonyítvány tartalmát szabályozza, a következőképpen rendelkezik:

„A bizonyítvány a kiállítása rendeltetéséhez szükséges mértékben a következő adatokat tartalmazza:

[...]

f) az örökhagyó adatai: családi név (adott esetben születési név), utónév (utónevek), nem, születési idő és hely, családi állapot, állampolgárság, személyi azonosító szám (adott esetben), az elhalálozás időpontjában érvényes cím, az elhalálozás ideje és helye;

[...]

h) információ az örökhagyó által kötött házassági szerződésről vagy adott esetben az örökhagyó által olyan kapcsolat keretében kötött szerződésről, amelyet az ilyen kapcsolatra alkalmazandó jog szerint a házassággal hasonló joghatásúnak tekintenek, valamint információ az örökhagyó házassági vagy azzal egyenértékű jogvisztonnyal kapcsolatos vagyoni jogi helyzetéről;

[...]

l) az egyes örökösöket megillető örökrész, valamint adott esetben valamely adott örökösöt megillető jogok és/vagy vagyontárgyak felsorolása;

[...]

- 14 Ugyanezen rendeletnek „A bizonyítvány joghatásai” című 69. cikke a következőket mondja ki:

„(1) A bizonyítvány külön eljárás nélkül valamennyi tagállamban joghatással bír.

(2) Vélelmezni kell, hogy a bizonyítvány hitelesen bizonyítja az öröklésre alkalmazandó jognak vagy a bizonyos tényekre alkalmazandó egyéb jognak megfelelően megállapított tényeket. A bizonyítványban örökösként, hagyományosként [...] említett személyről vélelmezni kell, hogy rendelkezik a bizonyítványban említett jogállással és/vagy a bizonyítványban feltüntetett jogokkal, illetve jogosítványokkal, és hogy e jogokhoz, illetve jogosítványokhoz a bizonyítványban feltüntetetteken túl egyéb feltétel és/vagy korlátozás nem fűződik.

[...]

Az (EU) 2016/1103 rendelet

- 15 A házassági vagyoni rendszerekkel kapcsolatos ügyekben a joghatóság, az alkalmazandó jog, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása területén létrehozandó megerősített együttműködés végrehajtásáról szóló, 2016. június 24-i (EU) 2016/1103 tanácsi rendelet (HL 2016. L 183., 1. o.) (18) és (22) preambulumbekzdésének szövege az alábbi:

„(18) E rendelet hatályának ki kell terjednie a házassági vagyoni rendszerekkel kapcsolatos valamennyi olyan polgári jogi szempontra, amely a házastársak vagyonának mindennapi kezelését, valamint a vagyoni rendszer – különösen a pár különválásából vagy a házastársak egyikének halálából fakadó – megszüntetését érinti. [...]

[...]

(22) Mivel a házastársak között fennálló tartási kötelezettségeket a tartással kapcsolatos ügyekben [a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló, 2008. december 18-i] 4/2009/EK tanácsi rendelet [HL 2009. L 7., 1. o.] szabályozza, azokat ki kell zárni e rendelet hatálya alól, hasonlóképpen ki kell zárni a házastárs halála esetén bekövetkező öröklést érintő kérdéseket, mivel azok a [650/2012 rendelet] hatálya alá tartoznak.”

- 16 E rendelet „Hatály” című 1. cikke (2) bekezdésének d) pontjában így rendelkezik:

„E rendeletet hatálya nem terjed ki a következőkre:

[...]

d) az elhunyt házastárs utáni öröklés.”

- 17 Az említett rendelet „Hatálybalépés” című 70. cikke (2) bekezdésének második albekezdése értelmében ezt a rendeletet, egyes általános és záróintézkedések kivételével, 2019. január 29-től kell alkalmazni.

A német jog

- 18 A Bürgerliches Gesetzbuch (német polgári törvénykönyv, a továbbiakban: BGB) 1371. §-ának (1) bekezdése a következőképpen szól:

„Ha a vagyoni rendszer az örökhagyó elhalálása miatt szűnik meg, a közszeremény megosztására úgy kerül sor, hogy a túlélő házastárs törvényes örökrésze megnövekszik az örökség egynegyedével; ennek körében nem bír jelentőséggel, hogy a házastársak bármelyike szert tett-e tényleges vagyongyarapodásra.”

- 19 A BGB 1931. §-a előírja:

„(1) Az örökhagyó túlélő házastársát első rendbeli rokonok mellett az örökség negyede, második rendbeli rokonok vagy nagyszülők mellett az örökség fele illeti meg törvényes örökösként, nem első rendbeli rokonok vagy nagy szülők mellett a házastársat törvényes örökösként az örökség fele illeti meg. Ha nagyszülők és nagyszülők leszármazói egyaránt élnek, a házastársat a másik félből is megilleti az a hányad, amely az 1926. § alapján a leszármazókat illetné meg.

[...]

(3) A jelen § nem érinti a BGB 1371. §-ában foglalt rendelkezést.

[...]

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 20 M. Mahnkopf 2015. augusztus 29-én elhunyt. Halála napjáig D. M. L. Mahnkopf volt a házastársa. A házastársak, mindketten német állampolgárok, szokásos tartózkodási helye Berlinben (Németország) volt. Az elhunytnak, aki nem hagyott hátra végintézkedést, kizárólagos örökösei házastársa és a pár egyetlen gyermeke voltak.
- 21 A házastársak közötti jogviszonyban a német jog szerinti közszerzeményi törvényes vagyoni rendszer érvényesült, házassági szerződést nem kötöttek. Az elhunyt Németországban található vagyontárgyai mellett a hagyatékába tartozik egy svédországi ingatlanban fennálló tulajdoni hányad is.
- 22 D. M. L. Mahnkopf kérelmére az Amtsgericht Schönenberg (shönenbergi helyi bíróság, Németország) mint az L. G. Mahnkopf utáni öröklés tárgyában illetékes bíróság 2016. május 30-án nemzeti öröklési bizonyítványt állított ki, amely szerint törvényes öröklés alapján a túlélő házastárs és a leszármazó a német öröklési jognak megfelelően fele-fele arányban örökölték az örökhagyó után. A kérdést előterjesztő bíróság előadja, hogy az örökrész házastárs általi öröklése a BGB 1931. §-ának (1) bekezdésén alapul, amelynek értelmében a túlélő házastárs törvényes örökrésze, amely egynegyed, további egynegyed résszel nő, amennyiben a házastársak közszerzeményi törvényes vagyoni rendszerben éltek, amint az a BGB 1371. §-ának (1) bekezdéséből következik.
- 23 2016. június 16-án D. M. L. Mahnkopf a közjegyzőnél ugyancsak kérte a 650/2012 rendelet alkalmazásában európai öröklési bizonyítvány kiállítását, amely, a német jog szerinti törvényes öröklésre vonatkozó nemzeti szabály értelmében, őt és fiát jelölte volna meg az örökség fele-fele részében örökostársakként. D. M. L. Mahnkopf az öröklési bizonyítványt a svédországi ingatlanon fennálló tulajdonjog átírásához kívánta felhasználni. E közjegyző D. M. L. Mahnkopf kérelmét továbbította az Amtsgericht Schönenbergnek (shönenbergi helyi bíróság).
- 24 E bíróság az európai öröklési bizonyítvány iránti kérelmet elutasította azzal az indokkal, hogy az elhunyt házastársat megillető hányad az elhunyt hagyatékának egynegyed része erejéig az öröklési rendszeren, az elhunyt hagyatékának másik egynegyed része erejéig pedig a BGB 1371. §-ának (1) bekezdése szerinti házassági vagyoni rendszeren alapul. Márpedig az ezen negyedrészt öröklését megalapozó szabály, amely házassági vagyoni rendszerre, nem pedig öröklési rendszerre vonatkozik, nem tartozik a 650/2012 rendelet hatálya alá.
- 25 D. M. L. Mahnkopf fellebbezést nyújtott be e határozattal szemben a Kammergericht Berlin (berlini regionális felsőbíróság, Németország) előtt. E fellebbezésben továbbá kiegészítette eredeti kérelmét, és másodlagosan kérte, hogy az európai öröklési bizonyítványban tüntessék fel – tájékoztatási céllal –, hogy az elhunyt hagyatékának egynegyed része a közszerzeményi rendszer alapján illeti meg.
- 26 A kérdést előterjesztő bíróság előadja, hogy a jogelmelet megosztott a tekintetben, hogy a BGB 1371. §-ának (1) bekezdésében kimondott szabály öröklési jogi vagy házassági vagyoni rendelkezésnek tekintendő. E bíróság úgy véli, hogy a szabályozás céljára, azaz a közös szerzeménynek a vagyonszövetség házastárs elhalálása miatt bekövetkező megszűnését követő megosztásának biztosítására tekintettel a BGB 1371. §-ának (1) bekezdése nem a 650/2012 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „öröklésre” vonatkozó szabály. Álláspontja szerint az e jogi rendelkezésben foglalt rendelkezést mindig alkalmazni kell, amikor a házasság joghatásait, ideértve a vagyoni kérdéseket is, a német jog szabályozza. Ez az alkalmazás nem lenne biztosítva, ha e szabály öröklésjogi szabálynak minősülne, mert ilyen esetben hatálya azokra a helyzetekre korlátozódna, amikor az öröklést a német jog szabályozza a 650/2012 rendelet 21. és 22. cikkének megfelelően.

- 27 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli továbbá, hogy a házassági vagyoni rendszerekre vonatkozó rendelkezések uniós szintű harmonizációjának hiányában a túlélő házastárs örökrészeinek valamely, házassági vagyoni szabálynak, a jelen esetben a BGB 1371. §-a (1) bekezdésének az alkalmazásából eredő növelése főszabály szerint nem tüntethető fel az európai öröklési bizonyítványban, még tisztán tájékoztató céllal sem.
- 28 E bíróság úgy véli azonban, hogy e megnövelt örökrész feltüntethető az európai öröklési bizonyítványban, ha a 650/2012 rendelet 21., illetve 22. cikke alapján meghatározott, az öröklésre alkalmazandó jogot és a házastársak vagyoni helyzetére alkalmazandó jogot – függetlenül attól, hogy melyik kollíziós jog alkalmazására kerül sor – ugyanazon tagállam joga alapján kell meghatározni. A jelen ügyben mind az öröklésre, mind a házastársak vagyoni helyzetére kizárólag a német jog alapján meghatározott jog alkalmazandó.
- 29 E tekintetben e bíróság előadja, hogy a 650/2012 rendelet 67. cikke (1) bekezdésének, illetve 69. cikke (2) bekezdésének szövege, amelynek értelmében az igazolandó tényeket az öröklésre alkalmazandó jognak „vagy a bizonyos tényekre alkalmazandó egyéb jognak” megfelelően állapították meg, lehetővé tesz ilyen értelmezést. Ez igazolható továbbá a 650/2012 rendelet (12) preambulumbekkezdése második mondatára, valamint az európai öröklési bizonyítvány rendeltetésére tekintettel, amely az öröklési jogok határokon átnyúló érvényesítésének egyszerűsítésére és gyorsítására irányul.
- 30 E körülmények között a Kammergericht Berlin (berlini regionális felsőbbbíróság, Németország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Úgy kell-e értelmezni a [650/2012] rendelet 1. cikkének (1) bekezdését, hogy azon nemzeti jogi rendelkezések is a rendelet (»öröklésre« kiterjedő) hatálya alá tartoznak, amelyek – a BGB 1371. §-ának (1) bekezdéséhez hasonlóan – a másik házastárs törvényes örökrészeinek megnövelése útján rendezik az egyik házastárs elhalálása után felmerülő vagyoni kérdéseket?
- 2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén úgy kell-e értelmezni a [650/2012] rendelet 68. cikkének 1) pontját és 67. cikkének (1) bekezdését, hogy a túlélő házastárs örökrésze – még ha annak egy töredéke a BGB 1371. §-ának (1) bekezdéséhez hasonló vagyoni szabályozás alapján elvégzett növelésből származik is – teljes egészében feltüntethető az európai öröklési bizonyítványban?
- Ha e kérdésre főszabály szerint nemleges választ kell adni, arra kivételesen mégis adható-e igenlő válasz olyan helyzetek tekintetében, amelyekben:
- a) az öröklési bizonyítványnak kizárólag az a rendeltetése, hogy az örökösök érvényesíthessék jogukat egy adott másik tagállamban az örökgyó e tagállamban található vagyontárgyai tekintetében, és
- b) az öröklési ügyekben hozott határozatot ([650/2012] rendelet 4. és 21. cikke), valamint, függetlenül attól, hogy melyik kollíziós jog alkalmazására kerül sor, a házassági vagyonjoggal kapcsolatos kérdéseket ugyanazon nemzeti jogrend alapján kell értékelni?
- 3) Ha az első és második kérdésre teljes egészében nemleges választ kell adni, úgy kell-e értelmezni a 650/2012 rendelet 68. cikkének 1) pontját, hogy a túlélő házastárs vagyoni szabályozás alapján megnövelt örökrésze teljes egészében – e növelés miatt azonban csak információs jelleggel – feltüntethető az európai öröklési bizonyítványban?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 31 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 650/2012 rendelet 1. cikkének (1) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy az említett rendelet hatálya alá tartozik az olyan nemzeti rendelkezés, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amely valamely házastárs elhalálzásának esetére a közszerzeménynek a túlélő házastárs örökrészének növelésével történő átalányjellegű megosztását írja elő.
- 32 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az uniós jog egységes alkalmazásának követelményéből és az egyenlőség elvéből az következik, hogy a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést az Unió egészében önállóan és egységesen kell értelmezni (2016. október 18-i Nikiforidis ítélet, C-135/15, EU:C:2016:774, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), figyelembe véve nemcsak annak kifejezéseit, hanem a rendelkezés összefüggéseit és a kérdéses szabályozás célját (lásd különösen: 2017. május 18-i Hummel Holding ítélet, C-617/15, EU:C:2017:390, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 33 A 650/2012 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének szövege értelmében e rendeletet az öröklésre kell alkalmazni. E rendelet 1. cikkének (2) bekezdése kimerítő módon felsorolja a rendelet hatálya alól kizárt területeket, amelyek sorában szerepelnek e rendelkezés d) pontjában a „a házassági vagyonjoggal kapcsolatos kérdések”. Az említett rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja pontosítja, hogy az öröklés „a vagyontárgyak, jogok és kötelezettségek haláleset miatti átszállásának valamennyi formáját magában foglalja, akár végintézkedés szerint megvalósuló átruházás, akár törvényes öröklés révén történő átszállás útján”.
- 34 A 650/2012 rendelet (9) preambulumbekkezdéséből ugyancsak az következik, hogy e rendelet hatályának ki kell terjednie a hagyatéki öröklésének valamennyi polgári jogi szempontjára.
- 35 Ami a 650/2012 rendelet által elérni kívánt célt illeti, ki kell emelni, hogy e rendelet, (7) preambulumbekkezdése értelmében, elő kívánja segíteni a belső piac megfelelő működését, azáltal hogy megszünteti azoknak a személyeknek a szabad mozgása előtti akadályokat, akik a határokon átnyúló vonatkozású örökléssel összefüggő jogait kívánják érvényesíteni. Konkrétabban, az európai igazságszolgáltatási térségben az örökösök és a hagyományosok, az örökgyóhoz közel álló más személyek, valamint a hagyatéki hitelezők jogait hatékonyan kell biztosítani.
- 36 Ennek érdekében a 650/2012 rendelet európai öröklési bizonyítvány létrehozásáról rendelkezik, amelynek a bizonyítványban említett minden örökös, hagyományos és jogutód számára lehetővé kell tennie a jogállásának és öröklésre vonatkozó jogainak valamely másik tagállamban történő bizonyítását (lásd ebben az értelemben: 2017. október 12-i Kubicka ítélet, C-218/16, EU:C:2017:755, 59. pont).
- 37 Ami a szóban forgó rendelkezés összefüggéseit illeti, a 650/2012 rendelet (11) és (12) preambulumbekkezdéséből következik, hogy e rendelet nem lehet alkalmazandó a házassági vagyonjoggal kapcsolatos kérdésekre, beleértve az egyes jogrendszerekben házassági szerződésként ismert megállapodásokat is, amennyiben azok nem foglalkoznak öröklési kérdésekkel.
- 38 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a BGB 1371. §-a (1) bekezdésének megfelelően, vagyonközösség (*Zugewinnngemeinschaft*) megszűnése esetén a közszerzemény megosztására úgy kerül sor, hogy a túlélő házastárs törvényes örökrésze megnövekszik az örökség további negyedrésszel.

- 39 A német kormány észrevételeiben hangsúlyozta e tekintetben, hogy ezen, a házastársi vagyonközösség megszüntetésére vonatkozó nemzeti jogi rendelkezés kizárólag a házasság haláleset miatt történő felbomlása esetén alkalmazható. E rendelkezés célja a házasság ideje alatt szerzett javak átalányjellegű megosztása, kiegyensúlyozva azt a hátrányos helyzetet, amely a házassági vagyonközösség jogi rendszerének a házastárs elhalálása miatt történő megszakadásából ered, és elkerülve, hogy pontosan meg kelljen határozni a vagyon összetételét és értékét a házasság kezdetén és végén.
- 40 Amint azt a főtanácsnok kiemelte indítványának 78. és 93. pontjában, a BGB 1371. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés a Bíróság rendelkezésére álló információk alapján nem a vagyontárgyaknak a házastársak közötti megosztására, hanem a túlélő házastársnak a hagyatéki vagyon már beszámított elemein fennálló jogosultságának kérdéseire terjed ki. Ilyen körülmények között úgy tűnik, e rendelkezés alapvetően nem a vagyontárgyak megosztására vagy a házassági vagyoni elszámolásra irányul, hanem inkább a túlélő házastársnak a többi örökshöz képest juttatandó örökrész mértékének meghatározására. E rendelkezés tehát elsősorban az elhunyt házastárs utáni öröklésre, nem pedig a házassági vagyoni rendszerre vonatkozik. Következésképpen egy olyan nemzeti jogszabály, mint amely az alapügy tárgyát képezi, a 650/2012 rendelet értelmében vett öröklési ügyre vonatkozik.
- 41 Egyébiránt ennek az értelmezésnek nem mond ellent az (EU) 2016/1103 rendelet hatálya. E rendeletet ugyanis, jöllehet, (18) preambulumbekkezdése értelmében, azért fogadták el, hogy kiterjedjen a házassági vagyoni rendszerekkel kapcsolatos valamennyi olyan polgári jogi szempontra, amely a házastársak vagyonának mindennapi kezelését, valamint a vagyoni rendszer – különösen a pár különválásából vagy a házastársak egyikének halálából fakadó – megszüntetését, hatálya alól, 1. cikke (2) bekezdésének d) pontja értelmében, kifejezetten kizárja „az elhunyt házastárs utáni öröklést”.
- 42 Végezetül, amint azt a főtanácsnok ugyancsak kiemelte különösen indítványának 102. pontjában, ha a nemzeti jog, mint amilyen a BGB 1371. §-ának (1) bekezdése, alapján a túlélő házastársat megillető rész az öröklési jog hatálya alá tartozónak minősül, az ezen örökrészre vonatkozó információ – a 650/2012 rendelet 69. cikkének (2) bekezdésében meghatározott valamennyi joghatást kiváltva – feltüntethető az európai öröklési bizonyítványban. E rendelet 69. cikkének (1) bekezdése értelmében a bizonyítvány külön eljárás nélkül valamennyi tagállamban joghatással bír. E cikk (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a bizonyítványban hagyományosként említett személyről vélelmezni kell, hogy rendelkezik a bizonyítványban említett jogállással és jogokkal, és hogy e jogokhoz az említett bizonyítványban feltüntetettek túl egyéb feltétel és/vagy korlátozás nem fűződik (2017. október 12-i Kubicka ítélet, C-218/16, EU:C:2017:755, 60. pont).
- 43 Meg kell állapítani tehát, hogy az európai öröklési bizonyítvány céljainak megvalósítását egy olyan helyzetben, mint az alapügyben, jelentős mértékben akadályozná, ha az említett bizonyítvány nem tartalmazna kimerítő információt a túlélő házastárs jogai tekintetében a teljes hagyatékot illetően.
- 44 A fenti megfontolások fényében az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 650/2012 rendelet 1. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az említett rendelet hatálya alá tartozik az olyan nemzeti rendelkezés, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amely valamely házastárs elhalálásának esetére a közszerzeménynek a túlélő házastárs örökrészének növelésével történő átalányjellegű megosztását írja elő.

A második és a harmadik kérdés

- 45 Tekintettel az első kérdésre adott válaszra, a második és a harmadik kérdésre nem szükséges válaszolni.

A költségekről

- 46 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

Az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az említett rendelet hatálya alá tartozik az olyan nemzeti rendelkezés, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amely valamely házastárs elhalálzásának esetére a közszerzeménynek a túlélő házastárs örökrészének növelésével történő átalányjellegű megosztását írja elő.

Aláírások

i — A jelen szöveg 40. pontjában az első elektronikus közzétételt követően nyelvi módosítás történt.